

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทผู้นำสตรีในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบล” เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาที่มีผู้นำสตรีดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งใช้วิธีการศึกษาแบบวิจัยคุณภาพ(qualitative research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสีสุก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกกรวด และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระทุ่ม การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มเพื่อสำรวจทัศนคติของเครือข่ายสตรีประชาชนและบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงานกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแบ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลละ 2 กลุ่มๆละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 6 กลุ่ม มีจำนวน 36 คน โดยแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็นเพศหญิง 1 กลุ่ม เพศชาย 1 กลุ่ม จากการศึกษาดังกล่าวผลการวิจัยโดยสรุป พบว่า การที่สตรีก้าวเข้ามาสู่ผู้นำท้องถิ่นได้ต้องมีบทบาทการต่อสู้ที่เริ่มตั้งแต่ภายในครอบครัว โดยสตรีจะต้องแสดงศักยภาพความเป็นผู้นำที่แตกต่างไปจากพี่น้องคนอื่นๆในครอบครัว และสร้างความสนิทสนมกับพ่อเป็นส่วนมาก ซึ่งพ่อของผู้นำสตรีเหล่านั้นมีตำแหน่งเป็นกำนันและเป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความนับถือ เวลาไปไหนมาไหน พ่อก็มักจะพาผู้นำสตรีไปด้วยตลอด ส่วนลูกคนอื่นๆไม่ชอบไปกับพ่อ เพราะฉะนั้นการที่สตรีพยายามเชื่อฟังและดำเนินชีวิตตามแบบคำสอนของพ่อ ทำให้ได้รับการถ่ายทอดในเรื่องต่างๆมากมาย รวมทั้งเรื่องการเมืองช่วยเหลือผู้คน การปลูกฝังตั้งแต่เด็กจึงมีส่วนสำคัญมาจนถึงวัยผู้ใหญ่ ผู้นำสตรีเหล่านั้นยังคงยึดหลักปฏิบัติตามที่พ่อสั่งสอนไว้ เช่น นายกอบต.หนองกระทุ่มจำไว้เสมอว่าพ่อสอนให้อย่าดูถูกคนจนสักวันเขาอาจจะรวยและฐานะดีกว่าเรา ถ้าเราช่วยเขาได้ให้ช่วยเหลือเขาทันที เป็นต้น เมื่อผู้นำสตรีถอดแบบมาจากพ่อ จึงมีผลให้ผู้นำสตรีได้รับการดูแลเรื่องต่างๆในครอบครัวถือว่าเป็นตัวแทนของพ่อในการดูแลแม่พี่น้อง เพราะถื่อนี้คือ การยอมรับเบื้องต้นของสมาชิกในครอบครัวที่ให้ผู้นำสตรีมีบทบาทผู้นำในครอบครัว และมีความสำคัญสำหรับครอบครัว พอมาถึงจุดที่ผู้นำสตรีมีความเชื่อมั่นว่าไม่ว่าหญิงหรือชายก็สามารถเป็นผู้นำครอบครัวได้ เมื่อผู้นำสตรีจะลงสมัครรับเลือกตั้งนายกอบต. สมาชิกในครอบครัวจึงไม่ขัดขวาง เพราะผู้นำสตรีได้แสดงความสามารถในการบริหารจัดการปัญหาต่างๆ ในครอบครัวเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในครอบครัวแล้ว สมาชิกในครอบครัวจึงเชื่อมั่นว่าผู้นำสตรีมีศักยภาพที่จะออกไปสู่เวทีการเมืองภายนอกบ้าน แต่การลงนามสู่การเมืองท้องถิ่นไม่ได้เกิดจากการสนับสนุนของครอบครัวอย่างเดียว จำเป็นต้องมีปัจจัยอื่นประกอบด้วย อันได้แก่ ความสัมพันธ์กับกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มนักการเมืองซึ่งผู้นำสตรีรู้จักสนิทสนมกับกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น เพราะสมาชิกในครอบครัว อาทิ พ่อ พี่ชาย สามี

เป็นกำนัน และน้องชายเป็น สจ. เป็นต้น คณะเนนเสียงที่ได้ส่วนหนึ่งจึงมาจากฐานคะแนนเสียงเดิมของสมาชิกในครอบครัวที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นอยู่แล้ว ถือเป็นการสืบทอดอำนาจทางการเมืองระดับท้องถิ่น ประเด็นที่น่าสนใจ คือ สมาชิกผู้ชายในครอบครัวก็มีหลายคน แต่ทำไมครอบครัวจึงให้ผู้นำสตรีเหล่านี้เป็นตัวแทนสมาชิกในครอบครัวมาลงสมัครเลือกตั้งนายกอบต. ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้นำสตรีมีค่านิยมในฐานะความเป็นผู้นำสตรี กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูที่ได้มาตั้งแต่เด็ก เช่น แม่เป็นผู้วางแผนการค้าขายของครอบครัว น้ำสาวเป็นผู้ดูแลกิจการของครอบครัว เป็นต้น ทำให้ผู้นำสตรีมีความคิดที่เชื่อมั่นว่าถึงตนเป็นเพศหญิง ก็สามารถทำงานได้เท่าเทียมผู้ชาย และเมื่อครอบครัวมีงานสำคัญตนก็สามารถช่วยทำงานจนสำเร็จได้ เช่น การหาคนงานส่งให้โรงงาน เป็นต้น จึงเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพการบริหารจัดการของตนเอง ประกอบกับประชาชนเห็นผู้นำสตรีบางคนลงเขียนเขียนพื้นที่บ่อย จึงเกิดการชื่นชอบผู้นำสตรีที่เข้าถึงประชาชนและอยากให้ผู้นำสตรีเข้ามาสู่ตำแหน่งนายกอบต.มากกว่านายกอบต.ผู้ชาย ซึ่งเป็นสามีของผู้นำสตรี ผู้นำสตรีได้พยายามแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในภายนอกได้รับรู้ถึงพลังความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชนของสตรี แม้ว่าจะถูก คู่แข่งโจมตีว่าเป็นผู้หญิงจะทำอะไรได้ไม่ควรมาสมัครเลือกตั้ง แต่ผู้นำสตรีก็มีความตั้งใจไม่หวั่นไหวต่อการถูกโจมตีและพยายามนิ่งเฉยไม่ตอบโต้ เพราะเห็นว่าการแก้ปัญหาที่ดีต้องพิสูจน์ที่ผลงานตอบโต้ไปมีแต่จะทำให้เขาโจมตีว่าผู้หญิงใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ดังนั้นการมีค่านิยมความเชื่อดังกล่าวของสตรีนำไปสู่การเข้าร่วมกับกลุ่มสตรีภายในชุมชน ผู้นำสตรีส่วนใหญ่จึงเป็นสมาชิกกลุ่มสตรี เช่น กลุ่มแม่บ้านทำเบเกอรี่ กลุ่มแม่บ้านทอเสื่อ เป็นต้น และกลุ่มดังกล่าวนี้ได้รวมตัวกันและปฏิสัมพันธ์กันทั้งในเขตอำเภอจังหวัดและนอกเขตอำเภอจังหวัด จนเกิดพลังกลุ่มเครือข่ายสตรี ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลักดันให้ผู้นำสตรีได้เข้ามาสู่การเมืองท้องถิ่นเช่นกัน เพราะกลุ่มสตรีต้องการผู้นำที่เป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อช่วยเหลือและปกป้องประโยชน์ของสตรีในชุมชน สมาชิกในกลุ่มจึงช่วยผู้นำสตรีออกหาเสียงโดยไม่เรียกร้องเงินทองแต่อย่างใด เพราะเขาถือว่านี่คือตัวแทนที่แท้จริงของพวกเขา ซึ่งกลุ่มสตรีได้มีการประสานงานแลกเปลี่ยนทัศนคติและองค์ความรู้ระหว่างกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในเรื่องการบริหารจัดการ การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายสตรีดังกล่าวยังสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มสตรีกับนักการเมืองท้องถิ่นในการต่อรองของงบประมาณช่วยเหลือและหาตลาดสินค้าให้ นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายของกลุ่มสตรีทำให้เกิดการกระตือรือร้นในการลงสมัครรับเลือกตั้งในการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น เช่น อบต.หนองกระทุ่ม เมื่อผู้นำสตรีจัดกิจกรรมดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มสตรีต่าง ๆ มากขึ้น ผู้หญิงในตำบลเริ่มตระหนักถึงบทบาททางการเมืองที่ควรจะทำ และมีความเชื่อมั่นว่าตนก็สามารถเข้ามาช่วยพัฒนาชุมชนได้ จึงเกิดการลงสมัครเลือกตั้งสมาชิก อบต.มากขึ้น ทำให้ อบต.หนองกระทุ่มมีสมาชิกอบต.ผู้หญิง 8 คน เป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของสภาอบต. ถือว่าการสร้างพลังกลุ่มเครือข่ายสตรีในตำบลนี้สำเร็จไปอีกหนึ่งขั้น

ถึงแม้ผู้นำสตรีจะมีกลุ่มพลังสตรีร่วมให้การสนับสนุน แต่สิ่งหนึ่งที่สังคมไม่สามารถปฏิเสธได้ในระบบทุนนิยม คือ อำนาจการครอบครองปัจจัยการผลิต ซึ่งผู้นำสตรีเป็นผู้มีอำนาจการครอบครองปัจจัยการผลิตในบ้านเป็นส่วนใหญ่ทั้งรถยนต์ ที่ดิน บ้าน และของใช้ต่างๆภายในบ้าน แต่ก็ไม่มีอิสระอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจเรื่องสำคัญภายในครอบครัว เพราะว่าจะตัดสินใจทำอะไรที่สำคัญก็ต้องปรึกษามีหรือบิดาก่อนเสมอ อย่างไรก็ตามการที่ครอบครัวของผู้นำสตรีมีการครอบครองปัจจัยการผลิตมากกว่าคนในชุมชนจึงมีผลต่ออำนาจการตัดสินใจเข้าสู่การเมืองระดับท้องถิ่น เพราะสามารถใช้ผลผลิตจากอำนาจการถือครองปัจจัยการผลิตมาช่วยเหลือชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน ทั้งทุนทรัพย์ สิ่งของ และแรงงาน จนเป็นที่พึ่งพิงของชาวบ้านในชุมชน ทำให้เกิดการผลักดันเสียงสนับสนุนให้เข้าสู่การเป็นผู้นำท้องถิ่นเพื่อรับใช้ประชาชนอย่างเป็นทางการ เพราะฉะนั้นภูมิหลังของผู้นำสตรีและปัจจัยการเข้าสู่การเมืองของผู้นำสตรีที่กล่าวมาในข้างต้นล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่การได้ดำรงตำแหน่งนายกอบต.

เมื่อผู้นำสตรีพินฉ่าเข้าสู่การเมืองระดับท้องถิ่นในตำแหน่งนายกอบต.ได้แล้ว ก็ต้องต่อสู้กับการดำเนินงานตามกรอบนโยบายของรัฐ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของ อบต. เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของตนที่ให้สัญญาไว้กับประชาชนตอนหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งนโยบายรัฐกำหนดมาจากโครงสร้างส่วนบน อันเป็นโครงสร้างของระบบชายเป็นใหญ่ซึ่งมาจากผู้มีอำนาจในรัฐบาลที่เป็นผู้ชายส่วนใหญ่ การนำความคิดแบบชายเป็นใหญ่ครอบงำการพัฒนาประเทศให้ทุกหน่วยงานดำเนินการตามที่รัฐสั่งการ ในส่วนของอบต.ต้องดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลที่เร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาเสพติด ปัญหาความยากจน และปัญหาผู้มีอิทธิพลและนโยบายที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของนายกอบต. เช่น ส่งเสริมการศึกษา วัฒนธรรม การก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภค เป็นต้น ทั้งนี้ นายกอบต.ได้ริเริ่มกิจกรรมและโครงการใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากมาย อาทิ จัดตั้งศูนย์สินค้าชุมชน จัดแปลงทดลองปลูกผักปลอดสารพิษ จัดอบรมเยาวชนทั้งตำบล เป็นต้น โดยมีความพยายามนำเอาความเป็นเพศหญิงเข้ามาดูแลความทุกข์สุขของสมาชิกในชุมชน โดยเน้นไปที่กลุ่มเด็กเยาวชนสตรี ผู้สูงอายุ ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งรูปแบบการใช้อำนาจบริหารงานของผู้นำสตรีสะท้อนออกมาในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยผ่านทักษะและการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

ด้านการเมือง เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นหรือแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น โดยยึดเสียงข้างมากตามหลักประชาธิปไตย ในบางครั้งผู้นำสตรียังมีความคิดที่จะจัดกิจกรรมทางการเมือง เพื่อกระตุ้นการตื่นตัวเรื่องสิทธิประโยชน์ทางการเมืองที่ประชาชนพึงได้รับ

ประชาชน เครือข่ายสตรี และผู้ร่วมปฏิบัติงานมีความพอใจมากในการดำเนินงานที่ผ่านมาของนายกอบต.ด้านการปกครองและการเมือง เพราะการบริหารจัดการของผู้หญิงเน้นความเสมอภาค โดยให้การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาหมู่บ้านอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึงทุกพื้นที่ สามารถช่วยเหลือชาวบ้านได้

ตลอด รวมทั้งยึดหลักความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน ถูก คือ ถูก ผิด คือ ผิด มีการดำเนินงานที่โปร่งใส และเข้าถึงประชาชน

ด้านเศรษฐกิจ เน้นการเพิ่มรายได้ด้วยการส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) รวมทั้งให้ประชาชนทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อควบคุมการใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มการออม

เพราะฉะนั้น นายองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทมากในการผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เพราะเป็นคนจัดหางบประมาณ ช่องทางการตลาด และทุกอย่างที่ชาวบ้านต้องการฝึกอาชีพ รวมทั้งช่วยประสานให้เอาสินค้าไปแสดงตามงานต่างๆ เวลามีปัญหาสามารถปรึกษาให้ช่วยเหลือได้ทุกอย่าง แต่การส่งเสริมกลุ่มอาชีพจะประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง อนาคตจะต้องสนับสนุนการส่งเสริมกลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่อง และการจัดหาช่องทางตลาดสินค้า เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง คือ ผลิตแล้วไม่มีตลาดสินค้ารองรับที่จะนำไปวางจำหน่าย

ด้านสังคม เน้นการเสริมสร้างสุขภาพแข็งแรงห่างไกลจากยาเสพติด และส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ และผู้ป่วยโรคเอดส์ และยังให้ความสำคัญเป็นธรรมกับทุกเพศเท่าเทียมกัน ทำให้สภาพสังคมโดยรวมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะให้ความสำคัญแก่สมาชิกในชุมชนมากกว่าให้ความสำคัญถนนหนทางเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ ประชาชนมีความเห็นว่าเพศไม่ได้เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะส่วนใหญ่ใช้สมองไม่ได้ใช้กำลัง ผู้หญิงสามารถอยู่ทำงานได้ตลอดทั้งคืน ไม่ว่าปัญหาจะมารุนแรงขนาดไหนก็สามารถรับได้หมด บางครั้งผู้หญิงเก่งกว่าผู้ชาย เพราะเข้าถึงประชาชนทุกระดับและให้ความสนิทสนมเท่าเทียมเหมือนกัน เพราะฉะนั้นการพัฒนาท้องถิ่นขึ้นอยู่กับความตั้งใจของแต่ละคนมากกว่า เพราะเมื่อดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเวลาอำเภอหรือทางราชการให้งบประมาณก็ต้องนำมาแจกจ่ายทุกหมู่บ้าน และนำข่าวสารทางอำเภอมาถ่ายทอดให้ประชาชนฟังทุกหมู่บ้าน

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่านายกอบต.ผู้หญิงพยายามสร้างผลงาน เพื่อให้ประชาชนยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในตำแหน่งนายกอบต. และพยายามสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนว่าผู้นำสตรีสามารถนำพาท้องถิ่นไปสู่การพัฒนาที่เจริญได้ โดยชี้ให้เห็นในเรื่อง “คนโคราชเป็นลูกย่าโม” โดยเน้นว่าแม่ย่าโมท่านเป็นสตรีแต่ก็สามารถกอบกู้เอกราชให้บ้านเมืองได้ เพราะฉะนั้นผู้หญิงสามารถเป็นผู้นำได้เหมือนกัน ความเก่งอยู่ที่สมองไม่ใช่อยู่ที่กำลัง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ให้การเคารพยำโมจึงมีความคิดเห็นเช่นนี้ ทำให้การยอมรับผู้นำสตรีมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถือว่าเป็นการต่อสู้ทางความคิดในชุมชนที่พยายามปรับเปลี่ยนความคิดซึ่งถูกครอบงำจากสังคมชายเป็นใหญ่ให้เปิดรับศักยภาพการทำงานพัฒนาท้องถิ่นของสตรีมากขึ้น

ถึงแม้ว่าผลงานจากการใช้อำนาจบริหารงานของผู้นำสตรีจะเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน แต่ผู้นำสตรียังต้องต่อสู้กับระบบความเชื่อของสังคมที่ฝังรากลึกมานานในเรื่องเพศสภาพ อันมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้นำสตรี เพราะฉะนั้นการยอมรับบทบาทของผู้นำสตรีจึงต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเพศสภาพส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของนายกอบต. ประกอบด้วย

ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างด้านเพศสภาพ พบว่า การดำเนินงานของนายกอบต.จะเห็นได้ว่าเพศเป็นส่วนส่งเสริมในการปฏิบัติงาน เพราะความเป็นเพศหญิงทำให้มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน รวมทั้งมีความรับผิดชอบและตั้งใจทำงาน จนผลงานที่ออกมาเป็นที่ยอมรับของประชาชน และมีความอ่อนโยนเอาใจใส่ในรายละเอียดของคนทุกกลุ่ม ทำให้นายกอบต.เข้าถึงชาวบ้านมีความคุ้นเคยสนิทสนมเป็นที่ไว้วางใจและยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น

ความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจ พบว่า สภาพเศรษฐกิจที่ผลักดันให้ผู้หญิงต้องออกไปทำงานนอกบ้านเป็นการส่งเสริมในการปฏิบัติงานตำแหน่งนายกอบต. เพราะเป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ลูกจะได้เอาเป็นแบบอย่าง และรู้จักคนมากมายทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง ทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมากขึ้น รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนระหว่างกัน ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการวางแผนทางพัฒนาชุมชนให้เจริญอย่างยั่งยืน

ความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า สมาชิกในครอบครัวของผู้นำสตรีมีส่วนในการส่งเสริมการปฏิบัติงาน เพราะเวลามีปัญหาในการปฏิบัติงานผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษาและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาของผู้นำสตรี คือ สามี พี่ชาย และน้องชาย เมื่อได้มาดำรงตำแหน่งนายกอบต. ผู้นำสตรีสร้างกลยุทธ์ลดความรู้สึกขัดแย้งระหว่างบทบาทหน้าที่ในบ้านและนอกบ้าน โดยการพยายามให้เกียรติสามีเป็นประธานในงานต่างๆ เพราะในภาพรวมจะต้องเดินตามสามี แต่ในความเป็นจริงเดินไปด้วยกันมีเรื่องอะไรจะปรึกษาร่วมกัน

จากการกล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยเพศสภาพได้มีส่วนส่งเสริมการปฏิบัติงานของนายกอบต. จึงทำให้การปฏิบัติงานของนายกอบต.เป็นไปด้วยดี แต่ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคบางประการที่นายกอบต.ต้องดำเนินการแก้ไขเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินการต่อไปได้อาทิ ถูกโจมตีระบบการทำงาน ไม่รับรางวัลงบประมาณ ผู้ปฏิบัติงานไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวม เป็นต้น นายกอบต.ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการชี้แจงข้อเท็จจริง ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก และพยายามแก้ไขปัญหาลูกบ้านโดยยึดประชาคมหมู่บ้านตำบลเป็นหลัก เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับความพึงพอใจมากที่สุด รวมทั้งประกาศยืนยันในที่ประชุมสภาอบต.ว่าต้องการเข้ามาทำงานให้ประชาชนไม่ได้มาหาผลประโยชน์ส่วนตัว ถ้าทำงานไม่ดีไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ประชาชน

ได้ ยินยอมลาออกจากตำแหน่งนายกอบต. ซึ่งการจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนสามารถทำให้สภาพสังคมเข้าสู่ภาวะปกติ

ผลจากการบริหารงานด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคและความขัดแย้ง ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่พอใจผลการปฏิบัติงานในการพัฒนาท้องถิ่นของนายกอบต. ผู้หญิงอย่างมาก เพราะเอาใจใส่ดูแลทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย โดยยึดเสียงประชาชนเป็นหลักในการพัฒนาชุมชน สิ่งต่างๆเหล่านี้ก่อให้เกิดการยอมรับบทบาทผู้นำสตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกอบต. และการที่ประชาชนให้การยอมรับบทบาทของนายกอบต. ผู้หญิงนั้น ได้สะท้อนไปสู่ภาพลักษณ์การทำงานบริหารจัดการของอบต. ที่มีประสิทธิภาพและได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและเจริญก้าวหน้าต่อไป

5.2 ปัญหาอุปสรรคในการวิจัย

5.2.1 ระยะเวลาในการลงพื้นที่ไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับชาวบ้านมีจำกัด ทำให้ความสนิทสนมกับชาวบ้านในพื้นที่มีน้อย บางครั้งชาวบ้านไม่กล้าพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย เนื่องจากกลัวว่าสิ่งที่พูดไปอาจมีผลกระทบกลับมาภายหลัง

5.2.2 ผู้นำสตรีมีฐานะและงานสังคมมาก จึงอาจจะไม่มีเวลาในการให้สัมภาษณ์ที่ยาวนาน เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจะต้องอดทนและพยายามตรวจสอบตารางเวลาการทำงานของผู้นำสตรี รวมทั้งนัดหมายล่วงหน้าเพื่อความสะดวกในการไปสัมภาษณ์

5.2.3 การสื่อสารระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์บางครั้งมีความสับสน เพราะบางคนใช้ภาษาถิ่น อาจทำให้การตีความแปรเปลี่ยนไป ซึ่งต้องระมัดระวังอย่างมากในการแปลความหมาย โดยพยายามถามผู้รู้เพื่อให้ได้ความหมายที่ถูกต้อง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในท้องถิ่นครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ควรศึกษากลุ่มประชากรตัวอย่างเพิ่มเติม เช่น องค์กรเอกชนที่ได้ร่วมงานหรือกิจกรรมกับผู้นำสตรีในท้องถิ่น , กลุ่มเครือข่ายอื่นๆที่นอกเหนือจากกลุ่มเครือข่ายสตรี และผู้บริหารระดับสูงของอำเภอหรือจังหวัด เป็นต้น เพื่อจะได้เห็นภาพรวมของการบริหารงานของผู้นำสตรีอันส่งผลต่อการยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในหลายมิติ

5.3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบในแต่ละภูมิภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,ภาคเหนือ,ภาคกลาง และภาคใต้) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระบบความคิดความเชื่อในเรื่องการยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในแต่ละท้องถิ่น

5.3.3 ควรใช้วิธีการวิจัยโดยการลงไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ เป็นระยะเวลา 12 เดือน เพื่อเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมในรอบ 1 ปี ของชุมชน และการดำเนินงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผู้หญิง ซึ่งสามารถศึกษาถึงระบบความคิดด้านเพศสภาพที่ปลูกฝังกันมานานในชุมชน

5.3.4 ผู้วิจัยคาดว่าแนวโน้มในอนาคตมีการศึกษาเรื่องการยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในท้องถิ่น โดยเฉพาะตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสตรีในท้องถิ่นมีการตื่นตัวทางการเมืองและจิตสำนึกการต่อสู้เรื่องเพศมากขึ้น จึงเกิดความต้องการอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น เพื่อใช้ในการต่อรองอำนาจการจัดสรรทรัพยากรทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมจากระบบชายเป็นใหญ่ มาสู่กลุ่มสตรี เด็ก และผู้สูงอายุมากขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้เท่าเทียมกันทุกเพศทุกวัย และการบริหารจัดการโดยอำนาจต่อรองของสตรีจะมีผลผลักดันให้การพัฒนาท้องถิ่นเจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาในโลกปัจจุบันที่ต้องการกระจายความเจริญไปสู่ทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง โดยสามารถเป็นแบบอย่างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆศึกษาแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาอย่างเป็นธรรมได้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย